

OCENJEVALNI OBRAZEC ZA VREDNOTENJE RAZLAGALNEGA SPISA

**DRŽAVNO TEKMOVANJE V ZNANJU SLOVENŠČINE
ZA CANKARJEVO PRIZNANJE 2020/2021**

**8. in 9. razred OŠ
SLOVENIJA, VSE NAJBOLJŠE
Mate Dolenc: Kako dolg je čas**

Ta obrazec po tekmovanju vstavite v žigosani list A3, na katerega je tekmovalec napisal razlagalni spis. Obrazca ne ločujte od spisa, da ne pride do zamenjave.

ŠIFRA TEKMOVALCA: _____

Ime in priimek prvega ocenjevalca: _____

Ime in priimek drugega ocenjevalca: _____

Ime in priimek tretjega ocenjevalca: _____

DOSEŽENE TOČKE: A: _____ B: _____ C: _____ Č: _____

Kriteriji	Prvo ocenjevanje			Drugo ocenjevanje
A Razumevanje – do 20 t	Prvi ocenjeval.	Drugi ocenjeval.	Vmesno število točk	<i>Končno ocenjevanje</i> Tretji ocenjevalec
Umestitev obeh odlomkov, povezava z Lainščkovo pesmijo – do 9 t				
Opredelitev do trditve o kritiki sodobne družbe in utemeljitev s tremi zgodbami – do 6 t				
Sporočilo pesmi v povezavi s sporočilom knjige – do 5 t				
SKUPAJ A				

B Uporaba književnega znanja – do 10 t	Prvi ocenjeval.	Drugi ocenjeval.	Vmesno število točk	<i>Končno ocenjevanje</i> Tretji ocenjevalec
Podatki o avtorju Matetu Dolencu – do 4 t				
Podatki o knjigi Kako dolg je čas – do 4 t				
Ustrezna raba literarnovednih pojmov – do 2 t				
SKUPAJ B				

C Prepričljivost osebnega odziva – do 10 t	Prvi ocenjeval.	Drugi ocenjeval.	Vmesno število točk	<i>Končno ocenjevanje</i> Tretji ocenjevalec
Najbolj zanimivo sporočilo, utemeljitev – do 4 t				
Izviren naslov spisa v povezavi z verzoma – do 3 t				
Izvirnost in ustvarjalnost pisanja – do 3 t				
SKUPAJ C				

Č Zgradba besedila in jezikovna pravilnost – do 10 t	Prvi ocenjeval.	Drugi ocenjeval.	Vmesno število točk	<i>Končno ocenjevanje</i> Tretji ocenjevalec
Upoštevana ustrezna zgradba – do 3 t				
Upoštevana jezikovna pravilnost – do 4 t				
Upoštevana slogovna ustreznost – do 3 t				
SKUPAJ Č				

Pripombe, komentarji (ocenjevalec lahko zapiše svoja opažanja, ki so podlaga za razpravo komisije):

Datum:

Predsednik državne komisije:

MERILA ZA VREDNOTENJE RAZLAGALNEGA SPISA

Mate Dolenc: Kako dolg je čas
8. in 9. razred OŠ

Opomba: Tekmovalec/tekmovalka odgovarja na vprašanja: v prvi vrsti, kaj meni, bralcu/svetu sporočajo prebrana besedila, kako jih dojemam, v povezavi s pesmijo pa tudi, katera vprašanja pred nas postavlja avtor sam. Zato ni dovolj, da tekmovalec samo povzema teme, vsebino, motive posameznih besedil (za to lahko dobi do polovice točk), ampak mora to povezati s sporočilom vseh besedil.

Navedene iztočnice služijo kot pomoč pri utemeljevanju posameznih sporočilnih plasti besedil; to so lahko izrazito subjektivna razmišljanja, ki zdržijo ob ustreznih argumentih iz besedil, ne zadostujejo samo literarnoteoretične razlage/povzetki oz. vnaprej naučene formulacije.

Le tiste naloge, ki niso zgolj reprodukcija obnov, odgovorov na posamezna vprašanja, ampak se odgovori zrcalijo v kompleksnem razmišljanju tekmovalca – analiziranje, sintetiziranje, vrednotenje posameznih prvin – si zaslužijo najvišje število točk. Če le-tega ni, tekmovalec/tekmovalka v razdelku Razumevanje ne more prejeti več kot polovice točk.

A RAZUMEVANJE KNJIŽEVNEGA BESEDILA – do 20 točk

Tekmovalec/tekmovalka:

- Umesti oba odlomka in ju poveže z Lainščkovo pesmijo – do 9 t (za umestitev obeh odlomkov in povezavo s pesmijo do 6 točk (3 x 2 točki), za argumentacijo skupnega do 3 t)

Opomba: Vsako utemeljevanje skupnega na podlagi časa, ki je argumentirano z ustreznimi primeri, je pravilno.

Povzame vsa tri besedila. Piše npr.:

Prvi odlomek je iz zgodbe Najdaljše potovanje (ga povzame), ki spada v razdelek Morske. Drugi odlomek (ga povzame) pa je iz razdelka Kopenske z naslovom Čebele padajo z neba. Oba odlomka in pesem Ferija Lainščka (predstavi pesemske slike) prikazujejo, kako se je včasih svobodno in lepo izgubljati v času (povezovalni element) in prostoru in se potem spet vrniti domov/k sebi (ne da bi škodil drugim) ob svojem času.

V pomoč:

Najdaljše potovanje

Zgodba pripoveduje o mladi jegulji, ki se v svojem odrasčanju in zorenju prvič odpravlja na svoje potovanje iz varnega doma – jezera, saj je postala spolno zrela. Ob pogovoru s starejšimi kolegicami, ji te svetujejo, da si mora pripraviti zaloge, ker se bodo skupaj odpravile na dolgo pot, na kateri jih bo čakalo veliko preprek.

V nadaljevanju razmišljajo o svojem bivanju, ljubezni in smrti. Vse to je povezano z njihovim rodnim krajem in smislom življenja, da vemo vse in ne vemo ničesar (Skrivnost življenja ni nikoli odkrita/je vsakomur lastna.).

Čebele padajo z neba

V tej kratki pripovedi piše pisatelj o čebelah, kako jih se srečeval na svoji življenjski poti. Nekoč pa je k njemu prisedla izgubljena čebela, s katero sta pokramljala o "čudnem" življenju in vseh ekoloških tegobah/nesrečah. Pogovarjala ste se o vsakdanjih pisateljevih življenjskih stvareh in o življenju čebel. Ker se je čebela Maja izgubila, jo je pisatelj odpeljal domov, kjer se je od njega nežno poslovila.

Pesem Prosti čas

V pesmi spoznamo misli o tem, da je prosti čas pomemben za vsakega izmed nas. Vsak se sam odloča, kaj bo v tem času počel. Pomembno pa je, da obstaja nekaj, kar te zelo veseli in v čemer uživaš, pa naj bodo to čisto preproste stvari ali pa kaj zahtevnega. Pomembno je, da se zavedaš svojega življenja in veselja do tega, kar počneš v prostem času, ki je namenjen samo tebi in meni in morda tudi vsem nam.

- Opredelitev do trditve o kritiki sodobne družbe in utemeljitev s tremi zgodbami – do 6 t

Skozi tri zgodbe (za vsako po 2 t) argumentirano piše npr. o:

- *različnih globalizacijskih problemih sodobnosti; o naravi – onesnaževanju (različnem), uničevanju ekosistemov, umiranju/spreminjanju podeželja/Slovenije,*
- *odnosu med »velikimi« in »majhnimi«, (ne)sočutnosti množic do depriviligiranih,*
- *razumevanju pravil, ki jih krojijo politiki in se lahko hitro spreminjajo,*
- *stiski osamljenega/drugačnega človeka ...,*
- *skozi satirično/ironično ost Dolenčevega pisanja lahko opazi tudi njegov odnos do zgodovine/države/posameznih konkretnih osebnosti – tudi konec koncev avtorja samega (pozoren je na medbesedilne elemente) ...*

Opomba: Za najvišje število točk zmore prepoznati v personificiranih likih živali človeške lastnosti/slabosti.

- Sporočilo pesmi v povezavi s sporočilom knjige – do 5 t:

Izpostavi skupno radost dožemanja časa (nas bogati, je dar, čudež ...) in potem npr. piše, da ga tako razumeta pesnik (raziskovalec prostega časa) in pisatelj (raziskovalec časa in prostora na kopnem in v morju) – za oboje navaja primere:

Ko smo mladi, je vse mogoče; to je čas, ki lahko spreminja usodo skupaj z avtorjem knjige, ki zna prisluhni in slišati, kaj mu govorijo na kopnem in morju. Čas, ki ga preživimo v naravi, zlekneni v travi, je dragocen ...

B UPORABA KNJIŽEVNEGA ZNANJA – do 10 točk

Tekmovalec/tekmovalka:

- Navede podatke o avtorju – do 4 t:

Mate Dolenc je slovenski pisatelj in prevajalec, rojen 5. 10. 1945, v Ljubljani. Najprej je veljal za pisatelja urbanega sveta in mestne mladine, kasneje pa je spremenil zvrst pisanja in kot pravi sam, piše »o ribičih in ribah in podvodnem svetu in o kmetih in vinogradnikih, o otokih in morju, pa v mnogih novelah o slovenskih vaseh in trgih in Gorjancih in Obali in Vipavski dolini in celo Afriki, itd.«

Kar nekaj časa je sodeloval z otroško revijo Kekec, kjer je v rubrikah Jekleni konjiček in Moja široka cesta na poseben način predstavljali stvari iz sveta odraslih. V navtični reviji Val redno objavlja članke na temo Jadrana.

Za svoja dela je leta 1986 prejel Levstikovo nagrado, Kajuhovo nagrado, leta 1995 pa je za deli Pes z Atlantide in Rum in šah prejel nagrado Prešernovega sklada.

Je dvakratni prejemnik nagrade desetnica za mladinska dela, in sicer leta 2014 za kratko prozno delo Leteča ladja ter leta 2015 za delo Mali princ z otoka. Leta 2011 je prejel tudi nagrado večernica za Maščevanje male ostrige.

Opomba: Podatki nikakor ne smejo rušiti »rdeče niti« pisanja, smiselno morajo dopolnjevati /prepletati pisanje.

- Navede podatke o knjigi – do 4 t:

Kako dolg je čas: zbirka kratkih zgodb, namenjena otrokom in odraslim (nastajala v daljšem časovnem obdobju); Beletrina 2019. Dva dela: Morske in Kopenske. Ključne besede: ekologija, domovina, življenje, hudomušnost, satiričnost.

- Ustrezno in natančno uporablja literarnovedne pojme – do 2 t:

Zbirka kratkih zgodb, »mešanica« žanrov, (avtobiografska) proza, književna oseba, pripovedovalec, tema, sporočilo, književni prostor in čas, jezik, slog (besedišče, živost pripovedovanja, humor, parodija/ironija/satira ...), sodobna književnost.

C PREPRIČLJIVOST OSEBNEGA ODZIVA – do 10 točk

Tekmovalec/tekmovalka:

- Sporočilo in utemeljitev – do 4 t:

Med izbranimi zgodbami izbere najzanimivejšo in utemelji, zakaj in kako ga je prepričala. Pri tem lahko piše o tematski/aktualizacijski prepričljivosti in navaja dokaze iz dela, lahko pa ga je prepričal tudi npr. jezik/slog pisanja (navede natančno, kaj).

Klišejski povzetki naučenega brez lastne (tekmovalčeve) angažiranosti (povezovanje s svojimi vrednotami, izkušnjami) niso dovolj za najvišje možno število točk.

- Izviren naslov spisa v povezavi z verzoma – do 3 t:

V naslovu je v povezavi z verzoma razvidno, da tekmovalec razume, da besedila/odlomki izpostavljajo čudež, lepoto časa/življenja, njegovo večplastnost/skrivnostnost/individualnost in hkrati kritičen odnos do vsega, kar človek na svetu ne počne prav.

Opomba: Prepisi navedkov se ne štejejo za ustvarjalne – zanje tekmovalec ne dobi najvišjega števila točk.

- Piše izvirno in ustvarjalno – do 3 t:

Svojo izvirnost in ustvarjalnost pokaže z domiselnim, zanimivim in prepričljivim pristopom; zna povezati svoj svet s piščevim/odlomki/pesmijo (aktualizacija, vrednotenje).

Č ZGRADBA BESEDILA IN JEZIKOVNA PRAVILNOST – do 10 točk

Ustrezna zgradba – do 3 t:

3 t – za logično členjeno in koherentno besedilo, ustrezno navajanje virov;

2 t – za logično členjeno in deloma nekoherentno besedilo ali nasprotno, pomanjkljivo navajanje, ni virov;

1 t – za deloma nelogično členjeno in deloma nekoherentno besedilo, virov ni/so neustrezni.

Jezikovna pravilnost – do 4 t:

4 t – za jezikovno brehibno nalogo z le nekaj drobnimi napakami;

3 t – za jezikovno dobro nalogo z le nekatere vrste napakami, ki se v glavnem ne ponavljajo;

2 t – za jezikovno šibko nalogo z raznovrstnimi napakami, ki se ne ponavljajo;

1 t – za jezikovno šibko nalogo z raznovrstnimi napakami, ki se ponavljajo.

Slogovna ustreznost – do 3 t:

3 t – za slogovno brehibno nalogo (poimenovalna, upovedovalna/slovnično-skladenjska ustreznost, koherentnost besedila – »rdeča nit«) z le nekaj drobnimi napakami;

2 t – za slogovno dobro nalogo z le nekatere vrste napakami, ki se ne ponavljajo;

1 t – za slogovno šibko nalogo z raznovrstnimi napakami, ki se ponavljajo.

Članicam in članom državnih komisij želimo veliko zadovoljstva pri vrednotenju razlagalnih spisov.

